

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ «Ό,ΤΙ»

Οι προτάσεις αυτές είναι από την καταγωγή τους αναφορικές, αφού εξ άλλου εισάγονται και με το ουδέτερο της αναφορικής αντωνυμίας **ὅ,τι**.

Οι πιθανότητες για την συντακτική θέση και χρήση αυτής της αναφορικής προτάσεως είναι δύο και εξαρτώνται από την συντακτική θέση του **ὅ,τι**.

Για να γίνει όμως πιο εύκολη η αναγνώρισή τους, δεν πρέπει να παίρνουμε ως κριτήριο την συντακτική θέση της αντωνυμίας **ὅ,τι** - κάτι που είναι εξ άλλου και δύσκολο - αλλά την λογική της μετάφρασης μέσα στην ευρύτερη περίοδο λόγου όπου και ανήκει.

Έτσι λοιπόν έχουμε δύο περιπτώσεις που παραπέμπουν σε δύο αντίστοιχες συντακτικές θέσεις της αναφορικής αντωνυμίας:

- 1^η) το αναφορικό **ὅ,τι** να μεταφράζεται λογικότερα ως «*ο,τιδήποτε*»: τότε η αναφορική είναι Επιθετική
- 2^η) το αναφορικό **ὅ,τι** να μεταφράζεται λογικότερα ως «*τι*», «*τι πράγμα*», «*τι είδους πράγμα*»: τότε η αναφορική είναι Πλάγια Ερώτηση.

Να σημειώσουμε ότι μία πρόταση που εισάγεται με τον **ὅ,τι** μπορεί θεωρητικά να δέχεται και τις δύο μεταφράσεις, όμως **μία εκ των δύο** θα είναι η λογικότερη. Αυτό που θα μας βοηθήσει να βρούμε και την σωστότερη συντακτική θέση της προτάσεως είναι το είδος του ρήματος που προηγείται. Δηλ. αν πρόκειται για ρήμα που δηλώνει *ομιλία, απορία, γνώση, άγνοια, έρευνα, διερεύνηση*, τότε θα πρόκειται για μία αναφορική πρόταση που θα λειτουργεί ως πλάγια ερώτηση, και θα είναι είτε κατ' ευθείαν αντικείμενο στο προηγούμενο ρήμα, είτε επεξήγηση σε μια προηγούμενη αντωνυμία. Αν όμως δεν προηγείται ένα ρήμα αυτής της μορφής, τότε θα πρόκειται για μια απλή αναφορική πρόταση επιθετική, που κι αυτή πάλι με την σειρά της θα μπορεί να είναι είτε αντικείμενο στο προηγούμενο ρήμα, είτε επεξήγηση σε μία προηγούμενη αντωνυμία.

Στα πιο κάτω παραδείγματα υπάρχουν προτάσεις του **ὅ,τι** που είναι αναφορικές επιθετικές, άλλες που είναι επιρρηματικές τις αναφοράς, και άλλες που είναι πλάγιες ερωτήσεις.

1. πᾶσαι γάρ τότε αἱ πόλεις ἐπείθοντο ὃ τι Λακεδαιμόνιος ἀνὴρ ἐπιτάττοι = *όλες οι τότε πόλεις υπάκουαν σε ό,τι θα τους διέτασσε ένας Λακεδαιμόνιος άνδρας*. Αναφ. πρότ. με επρρ. σημασία αναφοράς
2. ὁ μέντοι Μειδίας ἀπορῶν ὃ τι ποιοίη, εἶπεν· και ο Μειδίας καθὼς δεν ἤξερε τι να κάνει, εἶπε Αναφ. πρόταση ως πλάγια ερώτηση.
3. ὀργιζόμενος γάρ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀνθ' ὧν ἐπεπόνθει περὶ παντός ἐποιεῖτο ἐλθεῖν τε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν καὶ τιμωρήσασθαι ὃ τι δυναιτο = *επειδή ήταν εξοργισμένος με τους Λακεδαιμονίους γι' αυτά που έπαθε, προσπαθούσε με κάθε τρόπο και να πάει στην χώρα τους, και να τους επιβάλει μια τιμωρία, οποιαδήποτε μπορούσε*. Αναφ. πρότ. επιθετική ως αντικείμενο στο 'τιμωρήσασθαι'.
4. Λεχθέντων δὲ τούτων ἐδίδουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς συμμάχοις λόγον καὶ ἐκέλευον συμβουλεύειν ὃ τι γιγνώσκει τις ἄριστον τῇ Πελοποννήσῳ τε καὶ τοῖς συμμάχοις = *αφού λέχθηκαν αυτά, οι Λακεδαιμόνιοι μίλησαν οι Λακεδαιμόνιοι στους συμμάχους τους και τους προέτρεπαν να δώσουν μια συμβουλή σε ο,τιδήποτε θεωρούσαν σωστό και για την Πελοπόννησο και για τους συμμάχους*. Αναφ. πρότ. ως επιρρηματική της αναφοράς.
5. ἐνθυμοῦ δὲ καὶ τῶν εἰδόντων ὃ τι τε λέγουσι καὶ ὃ τι ποιοῦσι· = *φέρε τώρα στο μυαλό σου και εκείνους που γνωρίζουν καλά ο,τιδήποτε λένε και ο,τιδήποτε κάνουν*. Αναφορικές προτάσεις επιθετικές ως αντικείμενα στο 'εἰδόντων'
6. Φθόνον δὲ σκοπῶν, ὃ τι εἶη, λύπην μὲν τινα ἐξηύρισκεν αὐτὸν ὄντα = *ερευνώντας το μίσος, τι πράγμα είναι, ανακάλυπτε ότι αυτό ήταν κάτι το λυπηρό*. Αναφ. πρότ. ως πλάγια Ερώτηση και επεξήγηση στο 'σκοπῶν'
7. ἐπεὶ δὲ διεσιώπησεν ὁ Εὐθύδημος σκοπῶν ὃ τι ἀποκρίναιτο, πάλιν ὁ Σωκράτης ἔφη = *όταν ο Ευθύδημος σώπασε επειδή σκεπτόταν τι να απαντήσει, ο Σωκράτης είπε...* Αναφ. πρότ. ως πλάγια ερώτηση στο 'σκοπῶν'

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ «Ὅ,ΤΙ»

8. καταμαθὼν γάρ ποτε ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἔργων τοὺς μὲν πάνυ ἀπόρους ὄντας, τοὺς δὲ πάνυ πλουσίους, ἀπεθαύμασα, καὶ ἔδοξε μοι ἄξιον εἶναι ἐπισκέψεως ὃ τι εἶη τοῦτο = *ὅταν κάποτε ἔμαθα ἀπὸ αὐτῆς τις ἐνέργειας ὅτι κάποιοι ἦσαν ἐντελῶς φτωχοί, καὶ κάποιοι ἄλλοι πολὺ πλούσιοι, ἀπόρησα, καὶ μου φάνηκε σωστό νὰ ἐρευνήσω τι πράγμα ἦταν ἐκεῖνο.* Αναφ. πρότ. ως πλάγια ἐρώτ. στο 'ἐπισκέψεως'
9. Ἴθι δὴ, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, μάθανε ὃ τι μὴ ἐπίστασαι = *ἐμπρὸς λοιπόν, εἶπε ὁ Ἰσχύμαχος, προσπάθησε νὰ μαθαίνεις ὅ,τιδήποτε δὲν γνωρίζεις.* Αναφ. πρότ. επιθετική ως αντικ. στο 'μάθανε'
10. ἔμοι οὖν δοκεῖ οὐχ ὥρα εἶναι ἡμῖν καθεύδειν οὐδ' ἀμελεῖν ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ βουλευέσθαι ὃ τι χρὴ ποιεῖν ἐκ τούτων. = *νομίζω ὅτι δὲν εἶναι ἡ κατάλληλη στιγμή γιὰ μας νὰ μας πάρει ὁ ὕπνος ἢ νὰ ἀδιαφορήσουμε γιὰ τον εαυτό μας, ἀλλὰ νὰ σκεφτοῦμε τι πρέπει νὰ κάνουμε στὴν συνέχεια.* Αναφ. πρότ. ως πλάγια ἐρώτηση αντικείμενο στο 'βουλευέσθαι'
11. Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες Ἕλληνες, οὐκ ἴστε ὃ τι ποιεῖτε. = *Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ εσεῖς οἱ υπόλοιποι Ἕλληνες ποὺ παρευρίσκεσθε, δὲν ξέρετε τι κάνετε* Αναφ. πρόταση ως πλάγια ἐρώτηση αντικείμενο στο 'οὐκ ἴστε'
12. ὥστε οὐ τοῦτο δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ὃ τι δῶ ἐκάστω τῶν φίλων, ἀν εὖ γένηται, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔχω ἱκανοὺς οἷς δῶ. = *καὶ δὲν με ἀνησυχεῖ αὐτὸ ἐδῶ, δηλ. μήπως δὲν ἔχω τι νὰ δώσω στὸν κάθε φίλο μου, ἀν συμβεῖ κάτι καλὸ, ἀλλὰ μήπως δὲν ἔχω τοὺς κατάλληλους φίλους στοὺς οὐοίους νὰ δώσω.* Αναφ. πρόταση ως πλάγια ἐρώτηση, ἐπεξήγηση στο 'τοῦτο'
13. βουλευσόμεθα ὃ τι ἂν ἀεὶ κράτιστον δοκῇ εἶναι. = *θα συζητήσουμε ὅ,τιδήποτε εἶναι δυνατόν νὰ φανεῖ ὅτι εἶναι πάντοτε τὸ πιο σωστό.* Αναφ. πρόταση επιθετική ως αντικείμενο στο 'βουλευσόμεθα'
14. ἐπεὶ μέντοι ἔμὲ εἴλεσθε [ενν. στρατηγόν], ἔφη, καὶ ἐγὼ πειράσομαι ὃ τι ἀν δύνωμαι ὑμᾶς ἀγαθὸν ποιεῖν. = *μιας καὶ ἐκλέξατε ἐμένα ως στρατηγὸ, εἶπε, κι ἐγὼ θα ἐπιχειρήσω νὰ κάνω ὅ,τιδήποτε μπορῶ σε εσὰς ως καλὸ.* Αναφ. πρόταση ως αντικείμενο στο 'πειράσομαι'
15. λέγε ὃ τι γινώσκεις περὶ αὐτῶν. = *λέγε τι ξέρεις γι' αὐτά.* Αναφ. πρόταση ως πλάγια ἐρώτηση αντικείμενο στο 'λέγε'